84136 ـ پدرش به او سهامی را در یک بانک ربوی هدیه داده است؛ با آن چه کار کند؟

سوال

پدرم پنجاه سهم از سهام بانک ریاض را به من هدیه داده است و من می‌دانم که بانک ریاض یک بانک ربوی است و پدرم هم در این بانک سهم داشت و از وقتی کودک بودم به نام من در این بانک چند سهم خرید. اکنون که بزرگ شده‌ام ایشان این سهام را به من داده است اما الان باید با این سهم‌ها چه کنم؟ آیا حلال است که آن را بفروشم و با آن در سهام شرکت‌هایی که فعالیت‌شان شرعی است مضاربه کنم و از مبلغی که از این مضاربه به دست می‌آید استفاده کنم؟ یا آن را صدقه بدهم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

خرید سهام بانک‌های ربوی جایز نیست و کسی که مبتلای این شده باید به نزد الله متعال توبه کند و تنها سرمایه (اصل پولش) را بردارد و با انفاق باقیمانده در منافع مسلمانان و دیگر کارهای خیر، خودش را از آن خلاص کند.

و از آنجایی که این سهم‌ها حرام است بنابراین فروش آن به کس دیگر نیز برای شما جایز نیست بلکه راه شما این است که آن را به بانک برگردانید و اگر این امکان نداشت در آن صورت فروش آن برایتان جایز هست و می‌توانید اصل سرمایه خود را برداشته و از باقی‌مانده‌اش به همان صورت که ذکر شد خلاص شوید.

از علمای انجمن دائم فتوا پرسیده شد: من در یک شرکت سهم داشتم اما این شرکت بیست و پنج سال پیش ورشکست شد و عده‌ای از سرپرستان این شرکت همان بیست و پنج سال پیش با مبالغ باقی‌مانده از این شرکت سهم‌هایی در بانک ریاض خریدند که هر سهم آن به قیمت هزار ریال خریده شد اما اکنون هر سهم فوق سی هزار ریال سعودی ارزش دارد و من نیازمند این مبلغ هستم. آیا جایز است که من مبلغ حال حاضر این سهم‌ها را بردارم؟ و این را هم بگویم که خرید این سهم‌ها در بانک ریاض تمام این مدت بدون اطلاع ما بوده است.

آنها پاسخ دادند:

«شما همهٔ مبلغ ـ اصل و سود آن ـ را برمی‌دارید و و سپس اصل آن را برای خودتان می‌گیرید زیرا ملک شماست و باقی مانده را باید در کارهای خیر صدقه دهید زیرا این پول ربا است و الله شما را از فضل خود بی‌نیاز خواهد کرد و شما را در

راه برآورده ساختن نیازتان یاری خواهد داد زیرا هرکس پروای الله را رعایت کند الله نیز برای او راه برون رفتی قرار می‌دهد و او را از جایی که در حساب نیاورده روزی می‌دهد و هرکس بر الله توکل کند خداوند برایش کافی است.

وبالله التوفیق وصلی الله علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه وسلم».

عبدالعزیز بن عبدالله بن باز، عبدالرزاق عفیفی، عبدالله بن غدیان، عبدالله بن قعود.

فتاوی اللجنة الدائمة (۱۳/ ۵۰۶).

همچنین از آنان (۱۳/ ۵۰۸) پرسیده شد:

حکم سهام شرکت‌ها و بانک‌ها چیست؟ و آیا جایز است شخصی که در شرکت یا بانکی سهم خریده، سهام خود را بعدا در دفترهای خرید و فروش سهام بفروشد؟ و این هم احتمال دارد که آن را با قیمتی بیشتر از آنچه خریده به فروش برساند. حکم سودی که شخص هر سال در برابر قیمت سهامی که خریده می‌گیرد چیست؟

علمای انجمن دائم چنین پاسخ دادند:

مساهمت در بانک‌های ربوی یا شرکت‌هایی که بر اساس ربا تعامل می‌کنند جایز نیست و اگر شخصی که در این معامله شرکت کرده بخواهد از این مشارکتش خلاص شود باید سهم خود را به قیمت برابر با بازار بفروشد و اصل سرمایهٔ خود را بردارد و اضافه بر آن را در کارهای خیر صرف کند و برایش حلال نیست که چیزی از این سود سهام یا سود ربوی آن را بردارد، اما اگر این مساهمت در شرکتی است که بر اساس ربا تعامل نمی‌کند سود آن حلال است.

برای از دست دادن این مال تاسف نخورید زیرا این مال حرام است و خیری برای شما ندارد و امید است که خداوند بهتر از آن را به شما عوض دهد همانطور که از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ روایت شده که فرمودند: هرکس چیزی را برای الله ترک گوید، الله بهتر از آن را به عوض به او می‌دهد.

الله ما و شما را به سوی آنچه دوست دارد و خشنود می‌شود توفیق دهد.

والله اعلم